

nezadostno. Razlogi za slabe rezultate so pogosto v premajhni realizaciji ur pouka ali v slabem načrtovanju pedagoškega dela.

Kadar pri ocenjevanju znanja nastopijo problemi v razumevanju meril ocenjevanja ali s preslabo utrjenim znanjem, te probleme učitelj rešuje skupaj z dijaki. Če problemi ostanejo, je potreben pogovor s starši, kar predvideva tudi pravilnik.

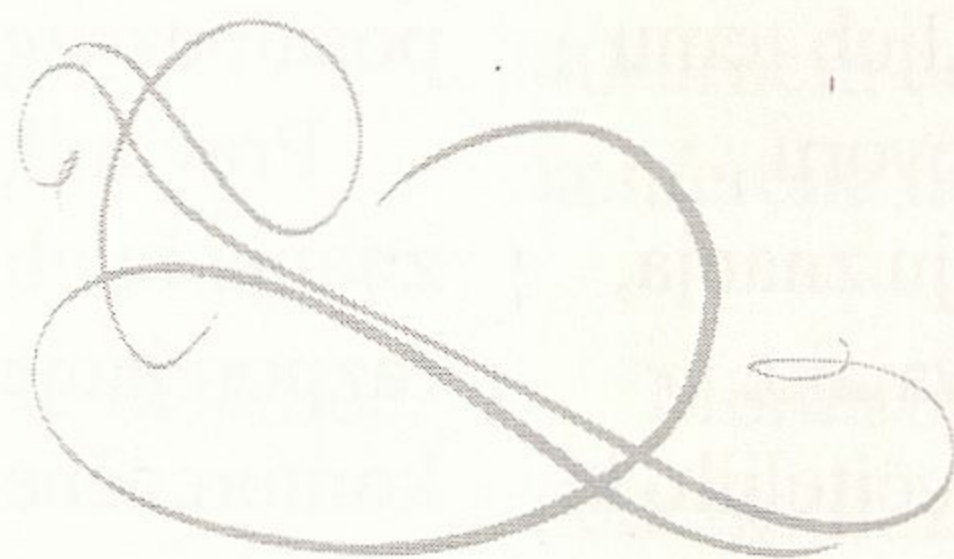
SKLEP

Preverjanje in ocenjevanje znanja sta del pedagoškega procesa in ju učitelj načrtuje že ob načrtovanju pouka. Pomembno je, da je učitelj strokovno usposobljen in dosleden v izvajanju načrtovanega dela. Učence v začetku šolskega leta seznaniti z učnim programom, načini preverjanja in ocenjevanja znanja in se z dijaki o tem pogovori. Dijaki morajo imeti občutek, da so odgovorni za svoj uspeh in da s svojim delom nanj odločilno vplivajo.

Ravnatelj šole je odgovoren za spoštovanje zakonitosti, zato mora zagotoviti dosledno izvajanje Pravilnika o preverjanju in ocenjevanju znanja. O načinih ocenjevanja znanja, napakah ali kršitvah pravilnika, ki se pojavljajo, se je potrebno z učitelji pogovarjati. Formalne zahteve po na napovedanem pisnem preverjanju znanja se lahko uredi že s šolskim koledarjem, v katerega se po usklajevanju med aktivni določi dve pisni preverjanji na teden. Učitelji predmetov, kjer pišejo dve ali več pisnih nalog, se razporedijo v začetek in konec konferenčnega obdobja, drugi pa v sredini. Pri razporejanju je treba upoštevati posebnosti predmeta in načrtovanja vsebin.

Starši so zelo pozorni na dogodke, ki so povezani z ocenjevanjem znanja, zato je treba tudi njih seznanjati z načinom dela v šoli. Svet staršev in roditeljski sestanki dajejo za to dovolj možnosti.

Šola je vzgojno-izobraževalna ustanova in učenci imajo odlične možnosti, da razvijejo delovne navade in odgovornost za svoje delo. Učitelji in drugi pedagoški delavci mu pri tem lahko pomagamo.

Franc Erjavec

Zveza združenj in skupnosti srednjih šol in dijaških domov

VLOGA PRAVILNIKOV IN DRUGIH PREDPISOV PRI ŠOLSKEM DELU

V šolah so različni državni in interni pravilniki pomembna sestavina šolskega dela. Čeravno jih pri svojem delu ne moremo pogrešati, se pri njihovem oblikovanju vedno pojavlja bojazen pred pretiranim normativizmom. Zato smo se pri uvajanju pravilnikov v pedagoško delo v šolah vedno zavzemali za ustrezno razmerje med strogo določenimi pravili in možnostjo svobodnejše osebne presoje, predvsem pa smo si želeli čim bolj pregleden in ne preobsežen sistem tovrstnih pravnih aktov. Žal se naše želje niso uresničile. V letih 1990–1992 je bilo sicer napovedano, da se bomo na šolah rešili množice samoupravnih

sporazumov, pravilnikov in drugih aktov, ki so nas vse bolj obremenjevali v času samoupravnega socializma, vendar se to ni zgodilo. S sprejetjem nove šolske zakonodaje in drugih zakonskih predpisov se je začelo število zahtevanih pravilnikov in drugih podzakonskih predpisov na šolah vse bolj širiti. Poleg šolske zakonodaje so tu še številni drugi pravni predpisi s področja delovne zakonodaje, varstva pri delu, finančnega poslovanja, njihovo izvajanje pa naj bi potekalo v skladu z določili upravnega postopka.

V srednjih šolah in dijaških domovih kmalu nismo imeli več pregleda, katere interne akte moramo imeti,

saj moramo poudariti, da v šolah nimamo pravne službe, ki bi skrbela za to dokaj zahtevno delovno področje. Da bi vsaj nekoliko omilili stisko šol in dijaških domov, smo v Zvezi združenj in skupnosti srednjih šol in dijaških domov poizkušali sestaviti seznam pravilnikov in drugih internih predpisov, ki jih mora imeti vsak zavod, in ga oktobra 1999 poslali vsem srednjim šolam in dijaškim domovom. Tej akciji je nekaj kasneje sledila tudi pravna služba MŠŠ, ki je ravnateljem srednjih šol in dijaških domov decembra 1999 na srečanju v Portorožu dala enak seznam. Lani januarja se je v to akcijo vključila tudi založba ANTUS in izdala zbirko predpisov, ki urejajo področje vzgoje in izobraževanja. Iz zbirke je razvidno, da je za področje srednjega šolstva in dijaških domov izdanih približno 85 zakonskih in podzakonskih aktov. Del teh aktov lahko šole uporabljajo neposredno, najmanj tretjina pa je takih, ki zahtevajo izdelavo internega akta na podlagi zakona ali podzakonskega predpisa. Poudariti seveda velja, da del teh zakonov in drugih aktov ureja izključno področje šolstva, drugi predpisi pa urejajo širše področje, kamor spada tudi šolstvo. Iz navedenih seznamov lahko ugotovimo, da morajo imeti šole v povprečju približno 15 internih aktov, ki urejajo področje vzgojno-izobraževalnega dela, približno 20 aktov, ki urejajo področje delovnih razmerij in upravljanje zavoda, na strokovnih in poklicnih šolah pa še dodatne akte, ki podrobneje urejajo problematiko varstva pri delu, organizacijo dela v šolskih učnih delavnicah s finančnim poslovanjem vred.

Zgolj seznam potrebnih pravnih aktov seveda ne rešuje osnovnega problema, kdo naj te pravilnike in druge predpise na šolah izdela. Delavci v vzgoji in izobraževanju se čutimo usposobljene za pripravo predpisov, ki urejajo vzgojno-izobraževalno problematiko na šolah. Za izdelavo internih predpisov na drugih področjih pa je potrebno širše pravno znanje in pogosto tudi specializacija (npr. področje delovnih razmerij).

Šole so zato pri izdelavi številnih internih aktov prisiljene iskati pravno pomoč v ustreznih organizacijah, taka pomoč pa seveda ni brezplačna in še dodatno obremenjuje že tako skromni šolski proračun.

V šolah smo pričakovali, da nam bo pri urejanju te problematike pomagalo šolsko ministrstvo, saj v šolah nimamo zaposlenih pravnikov, ki bi skrbeli za to področje. Ker se to ni zgodilo, smo si skušali pomagati sami. V lanskem letu smo prek Zveze združenj in skupnosti srednjih šol in dijaških domov vsem srednjim šolam in dijaškim domovom poleg seznama obveznih internih aktov poslali tudi vzorec pravilnika o varstvu osebnih podatkov in pravilnika o sistemizaciji delovnih mest. Taka medsebojna pomoč je za šole seveda dobrodošla, vendar pa to ni sistemska rešitev. Menim, da je potrebno problematiko internih šolskih aktov reševati sistematično, pri čemer bi bilo potrebno

zagotoviti predvsem naslednje:

- Pri pripravi šolskih pravilnikov na MŠŠ bi morali ves čas aktivno sodelovati pedagoški delavci, o ključnih vprašanjih pa bi bilo smiselno organizirati širšo javno razpravo.
- Uporabo šolskih pravilnikov v praksi bi bilo treba sistematično spremljati, zbirati ugotovitve o njihovih pomanjkljivostih in jih sprotno ter redno dopolnjevati.
- Pri izdelavi internih šolskih pravilnikov oziroma drugih internih pravnih aktov bi bilo treba na ravni države organizirati šolam pravno pomoč oziroma organizirati izdelavo vzorcev internih aktov. V sedanjih razmerah šole same iščejo pomoč pri različnih pravnih svetovalnicah, stroški pa so zelo obremenjujoči. Poudariti velja, da ni dovolj, da država izdaja zakone in predpiše obvezne podzakonske akte, za njihovo izvajanje mora zagotoviti tudi ustrezne materialne možnosti.
- Šolam bi bilo treba zagotoviti pravno pomoč pri razreševanju pomanjkljivosti, ki jih ugotavlja šolska inšpekcija, saj se tudi te večinoma pojavljajo pri oblikovanju in izvajanju internih šolskih predpisov.
- Šolam je treba zagotoviti pravno pomoč tudi pri sodnih in upravnih postopkih. V zadnjih letih se vse pogosteje pojavljajo sodni postopki pri razreševanju delovnopravnih sporov in pri odškodninskih zahtevah dijakov. Če šolam ni mogoče zagotoviti pravnih svetovalcev, bi bilo treba zagotoviti vsaj sredstva za kritje stroškov pravne pomoči.
- Uvajanje upravnega postopka v šole terja trezen premislek, kako ga je mogoče izvajati, predvsem pa je tudi tu treba omogočiti šolam in domovom ustrezno strokovno in materialno pomoč.

V šolah in domovih se zavedamo, da so v pravni državi pravilniki in drugi podzakonski akti nepogrešljiva sestavina našega dela. Kljub temu pa se je treba zavedati, da uporaba šolskih aktov pri razreševanju vzgojne problematike ne more potekati enako kot v sodnih ali upravnih ustanovah, saj smo šole in dijaški domovi vzgojno-izobraževalne ustanove.

Šolstvo je organizem, ki se nenehno spreminja in dograjuje. To seveda velja tudi za šolske predpise, ki žal praviloma ne dohajajo sprememb v razvoju. V prihodnje bo nujno razvijati sistem, ki bo zagotovil boljše sodelovanje med strokovnimi službami MŠŠ in šolstvom, predvsem pa zagotoviti stalno spremljavo uveljavljanja šolskih predpisov v vsakdanjem delu in njihovo dopolnjevanje. Poleg šolske zakonodaje pa bi bilo treba sodelovati tudi pri oblikovanju drugih pravnih predpisov na nekaterih področjih (delovna zakonodaja, finančno področje, zdravstveno in socialno varstvo).